

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.08 (3272) ●

● ЧАЦВЕР, 23 ЛЮТАГА, 2012

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Анастасія прымае эстафету...

Малады біёлаг Васіль Шакун лічыць, што ягоны шлях у навуку быў прадвызначаны. За ім ідзе і 9-гадовая дачка. **Стар. 3**

Цяпло ў бронзе

Бронзавыя кампазіцыі мінскага скульптара Уладзіміра Жбанова ажыўляюць вуліцы, скверы і паркі гарадоў **Стар. 4**

Пятнаццаць падкоў на шчасце

Пра тое, як вандравалі продкі, як працавала ў былыя часы паштовая служба, раскажа экспазіцыя музея, які ствараецца ў Старых Дарогах **Стар. 4**

Сябры з далёкага кантынента

Па сутнасці, новая гісторыя гэтай лацінаамерыканскай краіны нядаўна пачалася. Мяркуйце самі: толькі 20 гадоў таму, 4 лютага 1992 года, у Венесуэле адбылося ваенна-грамадзянскае паўстанне, з якога і пачаўся шлях Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла да свабоды, міру і дабрабыту. І так сталася, што гэты юбілей супаў з 15-годдзем устанавлення беларуска-венесуэльскіх дыпламатычных адносін. Зручны выпадак, каб гэтаму супадзенню прысвяціць у Мінску ажно тры ўрачыстасці.

Людміла Малей, Адам Мальдзіс

Вечарына ў ДOME дружбы

“Венесуэльскі тыдзень” распачаўся вечарынай у сталічным ДOME дружбы. На ёй былі дыпламаты і дзяржаўныя дзеячы, вучоныя і педагогі. Каларытна вылучаліся венесуэльскія курсанты Ваеннай Акадэміі Беларусі. Стварыць атмасферу паразумення дапамагалі студэнты-перакладчыкі Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта. Пасля ўступнай прамовы Часовага Паверанага ў справах Вене-

суэлы ў Беларусі Херарда Эстрада Марцінеса і выканання гімнаў абедзвюх краін выступіў намеснік начальніка аддзела краін Лацінскай Амерыкі Міністэрства замежных спраў Беларусі Віктар Козінцаў. Ён падкрэсліў, як важна і далей развіваць стратэгічнае партнёрства Беларусі з Венесуэлай. Абедзве краіны выступаюць за супрацоўніцтва на прынцыпах узаемапавагі і раўнапраўя, прытрымліваюцца ўзгодненай пазіцыі Руху недалучэння па асноўных праблемах, якія тычацца падтрымання міжнароднага міру і бяспекі. Дарэчы, за

15 гадоў беларуска-венесуэльскіх дыпадносінаў створана дастатковая дагаворна-прававая база: падпісана звыш 30 міждзяржаўных, міжрадавых і міжведамасных пагадненняў.

Той змянянальны факт, што Венесуэла стала галоўным гандлёва-эканамічным партнёрам Беларусі на амерыканскім кантыненте, адзначалі ў сваіх дакладах дэкан факультэта міжнародных адносін Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта, доктар эканамічных навук Галіна Шмарлоўская, генеральны дырэктар навукова-тэхналагічнага парка Беларускага

Ганаровым госцем была Венесуэла на нядаўняй кніжнай выставе-кірмашы ў Мінску

нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта “Політэхнік” Юрый Аляксееў. Узрастае аб’ём таваразвароту: калі ў 2001-м ён склаў усяго 1,9 мільёна долараў за год, то праз дзесці гадоў ён павялічыўся шматкроць, да 1,3 мільярда долараў. Пра-

цуюць дзясяткі сумесных прадпрыемстваў, ствараюцца новыя рабочыя месцы. Адбыўся, напрыклад, важны прарыв у энергетыцы: дзеля дыверсіфікацыі паставак энэргарэсурсаў Беларусь закупляе ў Венесуэле нафту.

На вечарыне выступалі група венесуэльскага фальклорнага танца “Йа-ланда Марэна” і музычны калектыў “Алі Прымера” Лацінаамерыканскага культурнага цэнтра ў Мінску імя Сімона Балівара. **→ Стар. 2**

Мова пачынаецца з пачуццяў

Далучацца да культуры іншага народа заўсёды лягчэй, калі таго жадае не толькі розум, але і сэрца

Іван Ждановіч

Летась “Гродзенская праўда” напісала пра маладога гісторыка-бельгіяца Адрыэна Бадзюна: ён за год вывучыў беларускую мову. Чаму? Адна з прычын — загахаўся ў мінчанку Алесю. Мая калега, што брала інтэрв’ю, у захапленні: беларускі лексікон Адрыэна, піша, вельмі ўражвае. “Менавіта сустрачы з беларусамі, якія ганарацца сваёй мовай, культурай, натхнілі мяне на вывучэнне беларускай мовы — такой прыгожай, павучай, мяккай, — распавядае Адрыэн, які ў Беларусі прадстаўляецца як Андрусь. — Я хацеў сябраваць з беларусамі, разумець вас і не мог дапусціць, каб моўны бар’ер перашкодзіў мне ў гэтым. Цяпер

Адрыэн размаўляе па-беларуску

— ніякіх бар’ераў! Размаўляю па-беларуску, каб праз гэта паказаць, што я шаную вас, вашу культуру, гісторыю, карані...”

Пагадзіцеся, бельгіец Андрусь — добры прыклад для многіх. На-

ват сярод нашых суайчыннікаў з замежжа няшмат тых, хто добра валодае беларускай мовай. Але асабліва ўражвае, калі па-беларуску размаўляюць іншаземцы, пераважна людзі навукі, культуры, дыпламаты. Шэраг з іх уваходзяць у Міжнародную арганізацыю беларусістаў, створаную дваццаць гадоў таму. Многіх ведае ганаровы яе старшыня, мой калега прафесар Адам Мальдзіс. Апавядаючы пра замежнікаў-знаўцаў беларускай мовы, ён згадаў такі выпадак. Неяк у адной з бібліятэк Хельсінкі фінскі мастак Алесантэры Ахола-Вало вельмі здзівіўся, пачуўшы побач беларускую гаворку. Сам мастак, заўважым, у 20-30-я гады жыў у Беларусі, ажаніўся тут і вывучыў нашу мову, афармляў кніж-

кі беларускіх аўтараў і прасіў, каб называлі яго Алесем. Але хто ж здзівіў яго ў Хельсінкі? Гэта былі 70-я гады, і са ЗША туды прыехалі папрацаваць у архівах Вітаўт і Зора Кіпелі, якія таксама гаварылі па-беларуску. “Абодва бакі здзівіліся неспадзяванцы, — усміхаецца Адам Восіпавіч. — Пра тое Кіпель мне раскаваў, ён і цяпер дырэктар Беларускага інстытута навукі і мастацтва ў Нью-Ёрку. А жонка яго, ужо нябожчыца, была спецыялістам па старажытнай літаратуры”.

Навуковец з Лондана Джым Дынглі дзякуючы таму, што трохі ведаў беларускую мову, быў запрошаны ў Полацк у 1990 годзе: тады адзначалася 500-годдзе з часу нараджэння Францішка Скарыны. Там Джым і пазнаёміўся з

будучай жонкай, мінчанкай Эляй. Газета раскавала гісторыю іхняга кахання. Эля, дарэчы, выдатна асвоіла англійскую мову, нават выкладае яе, а на беларускі лад называе мужа Якубам. На свяце ў Полацку, згадвае А. Мальдзіс, былі яшчэ прафесар Гумальдтаўскага ўніверсітэта (тагачасны Усходні Берлін) Карл Гутшміт, вядучы чэшскі беларусіст з Прагі Вацлаў Жыдліцкі, а таксама шэраг навукоўцаў з Польшчы, італьянец Санта Грачыёці, які многа зрабіў для Беларусі... І ўсе замежныя госці разумелі беларусаў без перакладчыкаў! Добра памятае Адам Мальдзіс, як яму выпала весці калег у полацкую Бібліятэку імя Францішка Скарыны: **→ Стар. 2**

Сябры з далёкага кантынента

(Заканчэнне.
Пачатак на стар. 1)

Зачараванне музыкой і кнігамі

А праз два дні мы былі сведкамі, як лацінаамерыканская музыка гучала і на ўрачыстым адкрыцці венесуэльскага павільёна на XIX Міжнароднай мінскай кніжнай выставе-кірмашы ў палацы “Белэкса” — ды так бадзёра, што некаторыя пары, чаго на такіх выставах рэдка пабачыш, ажно пусціліся ў скокі.

Не меншае прыемнае здзіўленне выклікалі экспанаты з самой экспазіцыі. У прыватнасці, дзве фундаментальныя кнігі, выдадзеныя спецыяльна для выставы на рускай мове, — фаліант “Венесуэла і нафта” і альбом “Венесуэла. Зачараванне поўдня”. Другое выданне прысвечана самаму старажытнаму на Зямлі ў сваёй геакліматычнай зоне пласкагор’ю. Павільён выклікаў нязменную цікавасць публікі на працягу пяці дзён дзеяння кніжнай выставы.

Рай для чытачоў

Годным завяршэннем дзён Венесуэлы ў Беларусі быў прадстаўнічы форум, праведзены ў Нацыянальнай бібліятэцы. На ім гасцявала група венесуэльскіх пісьменнікаў і кнігавыдаўцоў на чале з класікам літаратуры Луісам Брыта Гарсія. З яго выступлення прысутныя даведліся,

Венесуэла прадставіла на мінскай кніжнай выставе-кірмашы цікавую культурную праграму

што кнігі ў Венесуэле паспяхова выдае і бясплатна (!) распаўсюджвае сярод чытачоў Народны банк краіны. Тое ж робіцца з папулярнымі часопісамі, што з’яўляюцца ўкладкамі ў газеты. А школьнікам і моладзі нядаўна было бясплатна раздадзена 900 тысяч ноўтбукаў — як своеасабліва дапамога для навучання.

Прысутныя на форуме праслухалі паведамленне “Венесуэльскі

перыяд жыцця і творчасці беларускага пісьменніка Уладзіміра Дудзіцкага”. Яно, дарэчы, вельмі зацікавіла прысутнага на форуме Раберта Эрнандаса Мантою, старшыню Цэнтра лацінаамерыканскіх даследаванняў імя Рамула Гальегаса. Сапраўды, наш суйчыннік — ці не адзіная пакуль канкрэтная асоба, якая сваім лёсам, дзейнасцю яшчэ ў пасляваенны час паяднаў абодва народы. Раберта паабяцаў

распацаць у Венесуэле пошукі рукапісаў гэтага пладавітага і таленавітага аўтара. Была праяўлена таксама цікавасць да ідэі сумесна стварыць і выдаць даведнік “Беларускі ўклад у развіццё амерыканскай цывілізацыі”.

У заключэнне сябры з-за акіяна перададалі ў Нацыянальную бібліятэку ў падарунак мноства венесуэльскіх навуковых і навукова-папулярных кніг.

Геаграфія цікавых экспазіцый

На працягу года беларускія нацыянальныя выставы пройдуць у васьмі замежных краінах

У студзені беларуская экспазіцыя ладзілася на міжнароднай выставе “Зялёны тыдзень” у Берліне (Германія). А ў сакавіку айчыны стэнд адкрыецца на інданезійскай міжнароднай выставе ў Джакарце, у красавіку — на міжнароднай выставе Vietnam Expo 2012 у Ханой (В’етнам) і на Гановёрскім прамысловым кірмашы (Германія). У чэрвені дасягненні Беларусі будуць прадстаўлены на Харбінскім міжнародным гандлёва-эканамічным кірмашы (КНР), у ліпені — на Уральскай міжнароднай выставе “Замежпрам” у Екацярынбургу (Расія). У жніўні-верасні пройдзе нацыянальная выстава-кірмаш у Маскве (Расія), у лістападзе беларуская экспазіцыя будзе прадстаўлена на Індыйскай міжнароднай выставе-кірмашы ў Нью-Дэлі.

“Месцы правядзення міжнародных экспазіцый добра вядомыя — гэта рэгіянальныя эканамічныя цэнтры, што дае магчымасць прыцягваць да наведвання нацыянальных выстаў Беларусі прадстаўнікоў дзелавых колаў не толькі краін, у якіх праводзяцца мерапрыемствы, але і сумежных дзяржаў, зацікаўленых у супрацоўніцтве з краінай”, — паведамілі ў Міністэрстве гандлю.

У ведамстве адзначаюць, што пры складанні плана бралася пад увагу, што неабходна ўмацаваць беларускія пазіцыі на традыцыйных рынках збыту айчынай прадукцыі ў Расіі і Германіі.

Багаці з нетраў

На Брэстчыне будуць весціся пошукі сланцавага газу

Перспектыўны для пошуку сланцавага газу ўчастак размешчаны на тэрыторыі Брэсцкага, Жабінкаўскага і Камянецкага раёнаў. Як сведчаць геологі, там ёсць магутныя пласты, ад 300 да 580 метраў таўшчынёй, гліністых вапнякоў, даламіту, гліны. Беларусь, паводле нядаўняй пастановы Саўміна, плануе перадаць гэты ўчастак нетраў у канцэсію. А хто возьмецца за распрацоўку нетраў — вызначыцца па выніках конкурсу, да якога дапускаюцца нацыянальныя і замежныя інвестары. Пераможца атрымае магчымасць для папярэдняга геалагічнага вывучэння ўчастка, а потым — і права на асваенне радовішча, калі сланцавы газ будзе выяўлены.

У нядаўняй пастанове Саўміна вызначаны і ўмовы перадачы ў канцэсію шэрагу радовішчаў глін, пяску, пясчана-жвіровых матэрыялаў, мелу. У планах — распрацоўка радовішча гаручых сланцаў “Тураўскае”, што на памежжы Столінскага і Жыткавіцкага раёнаў Палесся.

Мова пачынаецца з пачуццяў

(Заканчэнне.
Пачатак на стар. 1)

— Я прадставіў замежных гасцей і пачаў гульні: маўляў, наш Скарына такая прыцягальная сіла, што прафесар Гутшміт, едучы цэлую ноч з Берліна ў цягніку, раптам захаліўся мовай — бо як жа, кажа, я буду выступаць? Вядома, ён не студэнт, які можа за ноч вывучыць кітайскую перад экзаменам, але... І немец казаў прамову па-беларуску. Далей гаварыў Жыдліцкі, даўні перакладчык твораў Караткевіча і Шамякіна. І з Мікалаем Нікалаевым мы жартавалі — у бібліятэцы ж не ведалі, што ён родам з Навагрудчыны. Канешне, кажу, у Ленінградзе развучыліся гаварыць па-беларуску. Але можа паспрабуе Нікалаеў, працягваючы традыцыі часоў Янкі Купалы, іншых асветнікаў. І ён гаварыў прыгожа, чыста па-беларуску.

Актыўна або пасіўна дзясяткі людзей розных нацый з розных краін ведаюць беларускую мову. Сярод іх, у прыватнасці, Рыгор Півтарак — прафесар, член-карэспандэнт Акадэміі навук Украіны. Ён, дарэчы, і аўтар граматыкі беларускай мовы

для ўкраінцаў, чытае курс беларускай мовы і літаратуры ва ўніверсітэце. Падрыхтоўка ў нашага ўкраінскага сябра грунтоўная, яшчэ за савецкім часам спецыяльна вучыўся ў аспірантуры акадэмічнага Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа. У ЗША беларускай мовай, якую вывучыў самастойна, валодае Курт Вулхайзер, які ўзначальвае Паўночна-амерыканскую асацыяцыю беларусістаў. “У Японіі я сустракаўся з Руносуке Курода, выкладчыкам аднаго з універсітэтаў паблізу Токія, — прадаўжае А. Мальдзіс. — Ён грунтоўна вывучаў беларускую мову як адну са славянскіх, уклад “Японска-беларускі і беларуска-японскі слоўнік”, які я перадаў у Нацыянальную бібліятэку, выдаў ужо, напэўна, і граматыку беларускай мовы для японцаў. Добры працяг справы нашага Іосіфа Гашкевіча, першага консула Расіі ў Японіі: ён склаў граматыку японскай мовы для рускіх. І Джун Ічы-Сато, прафесар Такійскага ўніверсітэта, умее чытаць па-беларуску”.

Аказваецца, нават у Індыі, быў час, развіталася беларусістыка: там на мо-

Беларускую мову вывучаюць дзеці бежанцаў з Афганістана

вах суахілі і хіндзі Варыям Сінгх і яго паплечнікі выдалі анталогію беларускай паэзіі. Навуковец з Латвіі Мірдза Абала вельмі добра ведала беларускую мову, перакладала творы Уладзіміра Караткевіча і іншых аўтараў, стварыла “Латышка-беларускі і беларуска-латышскі слоўнік”, які летась выдалі беларусы Латвіі. У Вільнюсе шмат расіян, беларусаў, якія разумеюць па-беларуску. “Добра ведае мову і Альма

Лапінскене — літоўка па крыві, літаратуразнавец, — прадаўжае пералік А. Мальдзіс. — Мы з ёй разам напісалі і выдалі кніжку “Перазовы сяброўскіх галасоў”, пра беларуска-літоўскія літаратурныя сувязі, якая выйшла спачатку на беларускай, потым на літоўскай мове”.

Пералік сяброў, якім зразумелая беларуская мова, можна доўжыць. Скажам, у Польшчы сотні людзей сва-

бодна гавораць па-беларуску, часцей гэта нашы суцяпеннікі. Вядомы навуковец з Венгрыі Золтан Андраш добра чытае па-беларуску, даследуе старажытнабеларускую мову, аўтар многіх работ, але, па словах А. Мальдзіса, гутарыць венгры з намі цяжкавата. А вось мовазнавец, прафесар Герман Бідар з Аўстрыі можа лёгка падтрымаць і гутарку. Даволі свабодна гаворыць па-беларуску, нават выступала на міжнародных канферэнцыях Моніка Банькоўскі-Цюлі, супрацоўніца гарадскай бібліятэкі швейцарскага Цюрыха, адказная за камплектацыю аддзела славянскай літаратуры. На адной з канферэнцый, прысвечаных Уладзіміру Караткевічу, грунтоўны даклад па-беларуску зрабіў Андрэ Бём, прычым ён і ў дыскусіях свабодна карыстаецца роднай мовай нашага класіка.

Даведка “ГР”.

Цяпер у грамадскую арганізацыю “Міжнародная асацыяцыя беларусістаў” уваходзіць каля 600 чалавек з 23 краін. Устаноўчы кангрэс прайшоў у маі 1991 года, і ўсе іншыя сустрэчы сяброў ладзіцца ў Мінску.

РАДАВОД

Анастасія прымае эстафету...

Малады біёлаг Васіль Шакун лічыць, што ягоны шлях у навуку быў прадвызначаны. За ім ідзе і 9-гадовая дачка.

Іна Ганчаровіч

Ужо калі пісала нататкі, знайшла цікавае выказванне аўтарытэтнага навукоўца, фізіёлага Івана Паўлава. Ён лічыў, што прагрэс у навуцы магчымы толькі пры аб'яднанні ведаў, вопыту і мудрасці старэйшага пакалення з энергіяй, упартасцю і памкненнем да дасканаласці маладых. І падалося мне: гэта быццам якраз пра майго суразмоўцу сказана! Знаёмся: Васіль Шакун, навуковы супрацоўнік лабараторыі тэрыялогіі Навукова-практычнага цэнтра Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі па біярэсурсах, кандыдат біялагічных навук.

Дык вось, малады вучоны яшчэ на пачатку размовы на дзіва цвёрда і аптымістычна заявіў: “Тое, што мая будучая прафесія абавязкова будзе звязана з біялогіяй, было прадвызначана даўным-даўно. Ды толькі адносна нядаўна я зразумеў: навука — гэта тое, што мне падабацца і што ў мяне атрымліваецца, тое, чым я хачу займацца і прысвяціць гэтаму жыццё”. Не без падстаў лічыць вучоны, што “біялагічная спадчына СССР, якая перайшла ў сучасную беларускую біяшколу, знаходзілася на высокім узроўні”. Ці надоўга хопіць таго навуковага рэсурсу? Тое залежаць ад новага пакалення біёлагаў, якія цяпер прыходзяць у навуку і бяруцца яе прадаўжаць.

Як аказалася, жыццёвы шлях Васіля як біёлага і сапраўды прадвызначылі ягоныя продкі. Некалькі пакаленняў Шакуноў, якія жылі ў вёсцы Белакорац Валожынскага раёна, так ці інакш былі звязаны з прыродай. Напрыклад, дзед, Уладзімір Апанасавіч, яшчэ на пачатку мінулага стагод-

вядзю лясной і паляўнічай гаспадарцы, — расказвае Васіль. — Першым у Беларусі, яшчэ ў 1988 годзе, пачаў запрашаць да нас замежных турыстаў і праводзіць трафейныя паляванні”.

Менавіта бацька ў 2003 годзе, калі Васіль быў яшчэ студэнтам Беларускага тэх-

ладых вучоных “Моладзь у навуцы-2007”. Яшчэ ён напісаў і абараніў кандыдацкую дысертацыю, атрымаў стыпендыю Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у падтрымку маладых вучоных.

Ведаю са свайго навуковага мінулага: калі робіш першыя крокі ў навуцы, то шмат залежыць і ад ка-

я і ўцягнуўся ў навуковую працу”, — кажа Васіль.

Сфера яго навуковых інтарэсаў — вывучэнне экалогіі высакароднага аленя, зубра, казулі, лася, дзіка. Сёння, як вядома, у біялогіі, як і ў беларускай навуцы ў цэлым, акцэнт робіцца на інавацыйнае развіццё, укараненне атры-

лодаць новымі метадамі даследаванняў, тэхналогіямі, абсталяваннем, — разважае Васіль. — І тут абмен вопытам вельмі неабходны. Вось толькі б часу ў сутках было паболей...”

Летась Васіль быццам “збіраў ураджай” з нівы свайго напружанага жыцця: атрымаў стыпендыю Прэзідэнта, абараніў дысертацыю і ў трэці ўжо раз стаў бацькам: дачушка нарадзілася, трэцяе дзіця ў маладой сям’і Шакуноў. Жывуць усе пяцёра ў акадэмічным інтэрнаце, ёсць рэальныя перспектывы палепшыць жыллёвыя ўмовы. “Я абсалютна ўпэўнены: навуковыя даследаванні — не перашкода для развіцця сямейных адносін, ды і сям’і ў цэлым, — па-філасофску глядзіць на жыццё навуковец. — У мяне, як і ў многіх цяпер, практычна няма вольнай гадзіны. Працоўны час — навуцы, астатні — дзвюм дочкам, сыну, жонцы. Нашай старэйшай, Анастасіі, дзевяць гадоў, а яна ўжо праводзіць цікавыя эксперыменты. З’яўляецца членам Малой акадэміі 66-й мінскай школы і, што асабліва мне прыемна, нават заняла другое месца па школе за адну з прац”.

Зноў згадаем знакамитага Івана Паўлава, які казаў пра аб’яднанне ведаў і вопыту старэйшага пакалення з энергіяй маладых. Каб упэўніцца: будучыня навукі, пэўна ж, у надзейных руках.

У гармоніі з прыродай: Уладзімір Апанасавіч (левы здымак), Васіль Уладзіміравіч і Васіль Васільевіч Шакуны

дзя быў аб’ездчыкам, ладзіў паляванні для графаў Тышкевічаў, працаваў у Вялаўскім запаведніку. Пражыў доўгае жыццё і шмат раскаваў унуку не толькі пра жыццё лясных насельнікаў, выпадкі з жыцця асабіста яму знаёмых арыстакратаў. Бацька вучонага, Васіль Уладзіміравіч, ладзіў паляванні ўжо для замежных паляўнічых-турыстаў. “Ён закончыў Беларускі тэхналагічны інстытут і больш за 30 гадоў прыс-

налагічнага ўніверсітэта, і прывёў яго ў лабараторыю вучонага Пятра Козлы, у сцены тагачаснага Інстытута заалогіі, дзе ён працуе і цяпер. Васілю няма і трыццаці, а паспеў ён зрабіць у навуцы нямала: апублікаваў каля 30 навуковых артыкулаў, у суаўтарстве распрацаваў і ўкараніў у практыку паляўнічай гаспадаркі 12 рэкамендацый, адзначаны дыпламам за лепшы даклад на Міжнароднай канферэнцыі ма-

лектыву, у які трапляеш. Васіль лічыць, што яму пашанцавала з інстытутам, з кіраўніком лабараторыі — Пётр Рыгоровіч не проста доктар біялагічных навук, прафесар, але і апантаны навукай чалавек, які шмат зрабіў для адладжвання работы тэрыялагічнай лабараторыі. Удакладнім: вучоным займаюцца там даследаваннямі капытных жывёл, у першую чаргу — рэсурсна-значных для Беларусі. “Дзякуючы яму

маных вынікаў у практыку. Усе віды жывёл, якія вывучае Васіль Шакун, не толькі важныя і значныя для нашай прыроды, нават культуры, — яны вельмі цікавыя і для развіцця лясной, паляўнічай гаспадаркі Беларусі і экатурызму. Даследаванні вымагаюць творчага супрацоўніцтва з навукоўцамі блізкага і далёкага замежжа. “Мы ж у цэнтры Еўропы, таму ўвесь творчы патэнцыял і скіроўваем на тое, каб ва-

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

Высокі палёт Івана Цыбулькі

Летась 15 снежня мы адзначалі 90-я ўгодкі Івана Сцяпанавіча Цыбулькі — гэта наш супляменнік, сябар нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусь” у Рэспубліцы Комі, удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Хочацца, каб і чытачы “Голасу Радзімы” даведліся пра паважанага чалавека.

Ён родам з вёскі Белічы, са Слуцкага раёна Міншчыны. А ў час вайны быў штурманам на самалётах-бамбардзіроўшчыках, ваяваў да самай Перамогі. У 1952 годзе ветэран вайны набыў і мірную прафесію: закончыў лесаінжынерны факультэт Беларускага лесатэхнічнага інстытута. Далей вучыўся ў аспірантуры, стаў кандыдатам тэхнічных навук. У Рэспубліцы Комі жыве амаль сорак гадоў — з лютага 74-га. Іван Сцяпанавіч доўгі час працаваў загадчыкам кафедры ва Усесаюзным інстытуце павышэння кваліфікацыі спецыялістаў ляс-

ной прамысловасці. Апублікаваў звыш трыццаці работ, на пенсію пайшоў амаль у 70 гадоў. Актыўна ўдзельнічаў у рабоце беларускай суполкі. Наш зямляк мае як баявыя ўзнагароды — ордэн Айчыннай вайны, медалі “За адвагу” і “За ўзяцце Будапешта”, так і працоўныя.

У дзень юбілею ветэрана наведалі, павіншавалі, пажадалі яму моцнага здароўя намеснік міністра нацыянальнай палітыкі Рэспублікі Комі Андрэй Лазіцкі і старшыня НКА “Беларусь” Аркадзь Крупенька. Уручылі Івану Сцяпанавічу каштоўны падарунак і сфатаграфаваліся з ім на добры ўспамін. Той здымак і дасылаем. На ім Іван Сцяпанавіч у цэнтры, злева яго жонка Лідзія Парфір’еўна, побач Аркадзь Крупенька і Андрэй Лазіцкі, а таксама жанчыны з Савета ветэранаў, якія віншавалі юбіляра.

Феафан Панько, актывіст нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусь” у Рэспубліцы Комі

Іван Цыбулька (у цэнтры) у дзень юбілею

Для нас, землякоў-беларусаў, жыць і працаваць побач з Іванам Сцяпанавічам Цыбулькам — пачэсна і ганарова

Ён адзін з нямногіх удзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны нашай суполкі. Чалавек выключнай адвагі і мужнасці. Уявіце сабе: лётчыкі заўсёды былі, як кажуць, на лініі агню, прычым абстрэльваліся самалё-

ты як з зямлі, так і з паветра. Яму вельмі пашанцавала, ён застаўся жывы.

Выйшаўшы на пенсію, Іван Сцяпанавіч, калі меў сілы, актыўна ўдзельнічаў у рабоце беларускай суполкі. Шмат раскаваў землякам, моладзі пра сваё баявое мінулае. Да таго ж у былога лётчыка добры голас, і мы добра памятаем яго спевы на многіх нашых культурных ме-

рапрыемствах. Асабліва ж крапілі душу песні ваенных гадоў у яго выкананні. На жаль, за два гады да юбілею Іван Сцяпанавіч перанёс інсульт, цяпер ён ужо не спявае, аднак часам з жонкай прыходзіць на нашы пасядзелкі.

Накіроўваючы гэтыя лісты ў рэдакцыю, мы спадзяемся, што землякі-беларусы і на роднай яму Слуцшыне, і за межамі Беларусі прачытаюць у газеце пра Івана Сцяпанавіча — і будуць ім ганарыцца.

Вялікі дзякуй, паважаны Іван Сцяпанавіч, Вам за Перамогу і за жыццёвы прыклад для іншых!

Аркадзь Крупенька, старшыня НКА “Беларусь”

Рэдакцыя далучаецца да віншаванняў юбіляру. Вінішваем і ўсіх ветэранаў, удзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны, іх нашчадкаў з Днём абаронцаў Айчыны, які і цяпер па даўняй традыцыі адзначаецца ў Беларусі.

ПРАСТОРА ТВОРЧАСЦІ

Цяпло ў бронзе

З яго творчасцю знаёмы не толькі мінчане, але і жыхары Магілёва, Віцебска, Бабруйска, Маладзечна, а таксама падмаскоўных Даўгапруднага і Хімак, украінскага Паўладара... Бронзавыя кампазіцыі скульптара Уладзіміра Жбанова ажыўляюць вуліцы, скверы і паркі гэтых гарадоў. Ён, па сутнасці, першым пачаў ствараць сімвалічныя фігуры без вялізных пастаментаў. Прычым гэта своеасаблівыя скульптуры: да іх хочацца дакрануцца, павітацца, пасядзець побач, сфатаграфаватца. Яны нагадваюць пра свайго таленавітага аўтара і цяпер, калі яго не стала.

Кацярына Мядзведская

Вось прысела на лаўку ў Міхайлаўскім скверы сталіцы, непадалёк ад чыгуначнага вакзала, бронзавая “Мінчанка”. Пазней у прывакзальны скверык “прыйшла” дзяўчынка пад дзіравым парасонам. Кажуць, так скульптар адгукнуўся на трагедыю ў падземным пераходзе на станцыі метро “Няміга”, калі загінула шмат моладзі. Бронзавыя персанажы перасяліліся з майстэрні Уладзіміра Жбанова і да Камароўкі, галоўнага сталічнага рынка: там цяпер сустрачаш Фатографа, Паненку, пабачыш Гусей пры фантане, Каня, на якім так любіць “пакатацца” дзетвара. Сярод апошніх работ Уладзіміра Жбанова значацца фантан у Маладзечне, зроблены да леташніх Дажынак, і скульптурная кампазіцыя “Пакупнікі” ля сталічнага ЦУМа.

Работы майстра робяць больш цёплым гарадское асяроддзе. “Менавіта Жбанав зрабіў скульптуру дасягальнай — больш жывой і сучаснай, — упэўнены яго калега Алег Куп-

рыянаў. — Дзякуючы яму мы адышлі, нарэшце, ад велічных помнікаў. Ён паказаў, што скульптура можа быць іншай, з якой цікава жыць побач”. Цяпер вобразы, створаныя Жбанавым, ужо становяцца як бы паўнапраўнымі жыхарамі горада, абрастаюць, як пацінай, уласнымі гісторыямі і легендамі. Напрыклад, да “Экіпажа”,

што ля сталічнай ратушы, сёння часта едуць вясельныя картэжы. Лічыцца, пасядзець у карэце для малядых вельмі важна — каб іх сямейная жыццёвая дарога была доўгай і шчаслівай. А тыя, хто ад’язджае з Ліды, развітваюцца з “Камандзіровачным” — кажучы, каб без праблем вярнуцца.

Шмат задум і планаў

творцы засталіся незавершанымі. У эскізах была прыгажуня-“Папялушка”, якую скульптар марыў паставіць ля сталічнага Дома шлюбав. А яшчэ “Лідзія”, “Вакханка”, “Паляванне”, “Бягучая па хвалях”, “Несцерка”, “Вясёлкін”... Разам з калегамі і сябрам Маратам

“Паненка з сабачкам” ля Камароўскага рынка ў Мінску — твор Уладзіміра Жбанова

МАЛЫЯ ГАРАДЫ

Пятнаццаць падкоў на шчасце

Пра тое, як вандравалі продкі, як працавала ў былыя часы паштовая служба, раскажа экспазіцыя музея, які ствараецца ў Старых Дарогах

Іван Іванав

Пэўна, сама адметная назва райцэнтра на Міншчыне — Старыя Дарогі — і падказала, дзе лепш заснаваць Музей гісторыі дарог і паштовай службы. З даўніх часоў да дарог у людзей асабліва павага, а хрысціяне і цяпер лічаць святога Мікалая нябесным апекуном падарожнікаў. Зрэшты, пачатак беларускіх дарог ужо адзначаны ў краіне спецыяльным знакам-помнікам, яго адкрылі летам 1998 года. Ён на Кастрычніцкай плошчы Мінска, называецца: “Пачатак дарог Беларусі”. На адным з бакоў гранітнай піраміды сярод іншых можна пабачыць даўняе лацінскае выслоўе “Via est vita” — “Дарога ёсць жыццё”, там жа вызначаны адлегласці да роз-

ных гарадоў краіны і свету.

Да Старых Дарог ад Мінска — крыху больш за 130 кіламетраў, туды можна дабрацца рознымі шляхамі. “Бліжэй праз Пухавічы, — раіць Ларыса Завадская, загадчыца музея, які ствараецца ў райцэнтры. — Старыя Дарогі стаяць пры ажыўленай трасе Масква — Варшава, вядомай з XVIII стагоддзя. Па ёй і былі наладжаны паштовыя зносіны, ездзілі штогод тысячы падарожнікаў”. Дарэчы, у бліжэйшыя гады аўтадарогу з Мінска праз Бабруйск на Гомель чакае сур’ёзная рэканструкцыя ў адпаведнасці з сучаснымі еўрастандартамі. Пасля рамонту колькасць вандроўнікаў ад сталіцы ў паўднёва-усходнім напрамку (на Чарнігаў, Кіеў, Адэсу, Крым...) значна ўзрасце. То і Старадарож-

скі музей будзе дарэчы. І што ж там можна будзе пабачыць?

Экспазіцыя, плануецца краязнаўцы і спецыялісты “Белпошты”, якія курыруюць праект, размесціцца ў трох залах, спецыяльна адведзеных у мясцовым Доме культуры. “Адна з іх стане паштмайстарскай. І гасцей будзе сустракаць колішні паштмайстар: плануем зрабіць спачатку вялікую маляваную, а потым і васковую фігуру, — раскрывае задумы Ларыса Мікалаеўна. — На стэндах ужо раскладзены экспанаты з даўніны: паштовыя маркі, канверты, паштоўкі, сургучніца, пасведчанне на перавозку пошты, азбука Морзе, якой доўгі час карысталіся тэлеграфісты”.

У другой зале заканчваецца стварэнне экспазіцыі пра двор

паштовай станцыі, кузню. Ды і як без кузні: раней у іх рамантавалі павозкі, карэты, падкоўвалі коней. У кузні ўсталяваны горан і кавальскі мех, кавадла. Пры жаданні, плануецца музейшчыкі, турысты самі сабе змогуць выкаваць невялікую сувенірную падкоўку на шчасце. Дарэчы, і калекцыя старых падкоў, якую ўжо сёння можна паглядзець у Старых Дарогах, немалая: іх 15, розных памераў і відаў. З часам, магчыма, калі музей стане папулярным, жадаючыя змогуць і пакатацца па гарадку ў адрэстаўраванай паштовай карэце. Адкрыццё музея плануецца на пачатку красавіка.

Паштовыя станцыі, як вядома, раней значна аблегчалі жыццё падарожнікаў: там можна было

СВЯТОЧНАЯ ПАШТОўКА

Служыць Айчыне

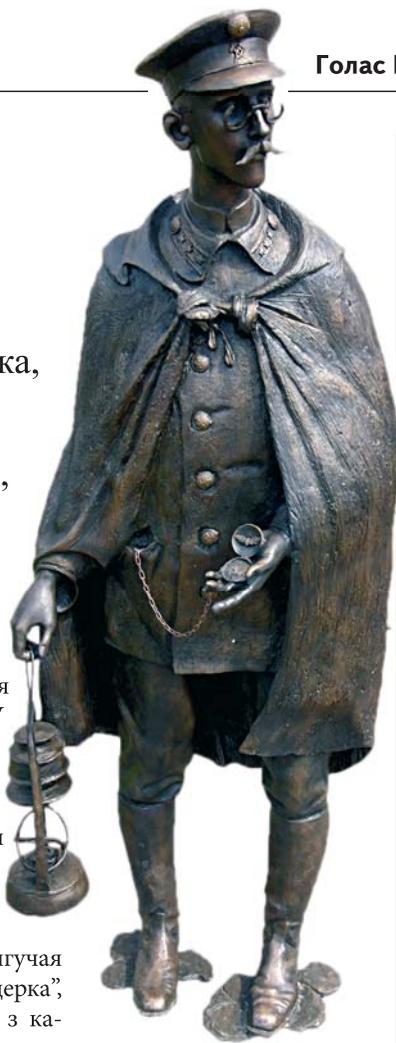
Дарагія сябры, землякі, суайчыннікі! Сардэчна віншваем вас са слаўным святам — Днём абаронцаў Айчыны, святам доблесці і мужнасці, гонару і вернасці абавязку сапраўдных патрыётаў Беларусі!

Мы, беларусы Тальяці, упэўнены: гэты знамянальны дзень аб’ядноўвае ўсіх, каго хвалюе лёс Бацькаўшчыны, хто стаіць на варце інтарэсаў дзяржавы, яе бяспекі, хто стваральнай працай умацоўвае моц і аўтарытэт Радзімы на міжнародным узроўні. Мяркуем, гэту пачэсную місію выконваюць і многія беларускія суполкі ў замежжы.

Звычайна ў гэты дзень, 23 лютага, мы ўшаноўваем найперш паважаных ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны, а таксама тых, хто ў мірны час прайшоў службу ва Узброеных сілах. Мы ведаем, што сярод актывістаў беларускіх суполак, у тым ліку і ў Расіі, нямала мужчын, афіцэраў запasu. Яны перанялі працуюць на добрае імя Бацькаўшчыны, на яе славу і міжнародны аўтарытэт, выкарыстоўваючы свой багаты жыццёвы вопыт. Дарэчы, суайчыннікі-беларусы з суполкі “Нёман” з вялікай павагай ставяцца да людзей, якія прайшлі армейскую школу. У прыватнасці, 15 лютага мы звычайна адзначаем Дзень вываду савецкіх войск з Афганістана, а 3 ліпеня — Дзень вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. І Дзень абаронцаў Айчыны — у гэтым ганаровым шэрагу.

Няхай вам, сябры, заўсёды спадарожнічае поспех у служэнні на карысць Айчыны! Цяпла і дабрабыту вам і вашым блізкім, міру, дабра і шчасця!

Людміла Дзёміна, старшыня праўлення Беларускай нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Нёман”, г. Тальяці

“Чыгуначнік” усталяваны на пероне вакзала ў Магілёве

Гроднікавым яны працавалі над скульптурамі і да леташніх Дажынак. Іх справу, думаецца, прадоўжаць вучні і аднадумцы. І хто ведае: магчыма, для кожнай з гэтых бронзавых фігурак знойдзецца калінебудзь адметнае месца на вуліцах беларускіх ці замежных гарадоў.

...А хутка гасцей сталіцы, як таго і хацеў скульптар, будзе сустракаць на пероне чыгуначнага вакзала “Дзяўчына з ландышамі” — як бы запрашаючы ў экскурсію па горадзе. Маршруты гэтых экскурсій абавязкова выведдуць на сустрэчу з іншымі творами Уладзіміра Жбанова, цікавага выдумшчыка і таленавітага майстра.

У адной з залаў будучага музея

падкаваць каня, паесці, пераначаваць. У новым музеі можна будзе прыемна правесці час, падмацавацца — там будзе і карчма!

Між іншым, першае згадванне пра населены пункт Дарогі (цяпер Старыя Дарогі) знойдзена ў дакументах архіва канцылярыі Вялікага Княства Літоўскага (так званыя Літоўскія метрыкі) пад 1524 годам. Тады там жыло 2277 жыхароў, сёння іх у горадзе — звыш 11 тысяч.

Заснавальнік:

Установа Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Рэдакцыя газеты «Савецкая Беларусь»».

Ул. Б. Хмяльніцкага, 10*, 220013, Мінск

Рэдактар

Віктар Міхайлавіч Харкоў

Адрас рэдакцыі:

пр. Незалежнасці, 44, Мінск, 220005

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 61.

Выдадзена 2 сакавіка 2009 г. Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь

Бюро па рэкламе:

Тэл. +375 17 290 60 11

Тэлефон рэдакцыі:

+375 17 288 17 82;

факс: +375 17 290 68 31

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Аб’ём выдання: 1 друк. арк.

Тыраж: 1945, Заказ: 0260

Газета надрукавана на Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/0494179 ад 3.04.2009. Праспект Незалежнасці, 79, 220013, Мінск

Час падпісання ў друк: 20.10

Выходзіць 1 раз на тыдзень

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках “Голасу Радзімы”, могуць не супадаць.
© “Голас Радзімы”, 2012